

1900 - 2000

100 let dobrovolných hasičů v Kravařích

Walter Petrzik - Erich Šefčík

**100 let dobrovolných hasičů
v Kravařích**

1900 - 2000

Walter Petrzik - Erich Šefčík

Kravaře 2000

Bohu ke cti - bližnímu ku pomoci

Vitam Vas přatele mili!

Mě neskaj slavnostně křtili - a dali mi prošvarne meno;
to mojo meno je Laska - a to je to nejlepší věno.

Mi dali i šlechetne ukoly - ja chraniť mam ty vaše stodoly,
kaj plno slamy je, zrna i chleba,
ja mam byť ochrancem každého chleva,
kaj bydlo a veškery dobytek,
chova se - aby dal užitek.

A v noci, až klidně Vy - spočiněť doma,
ja chraniť Vam budu střechy nad hlavoma,
ja andělem stražnym budu Vašich chalup.

A oheň až zaludně vyjdě sobě na lup,
ja budu pomahať za času každého,
přiletím bránit i teho chudobného,
ja proti žádnému němam žádnéj zlošti,
i když ze železa a dřeva su me košti,
a mojo jedine přani dycky budě
by takovi jak ja - byli i všeci ludě.

A Vas mladež jaru volam k svemu pluku
na dobre přátelstvi podajťe mi ruku
a ja Vam podavam svoje ruky obě.
Kdo služi bližnímu - najvéc služi sobě.
A eště jeden vinš ve svojim srcu chovam;
to ku Vam hasiči a bratři moji volam,
to volam ku Tobě - hasičsky muj sbore.
Až trubka zavola své uzkostlive "hore"

Ty i ja - společně i kdyžto o pulnoci
ochotně, ze všech šil - přiběhnem ku pomoci.
Společně začnēm tu květ pravej lasky klašti,
k blahu a prospěchu - tej našej drahej vlašti;
květ lasky voňavy - v tej řeči naši rodnej,
poctivě - bez strachu, jen čestně v práci plodnej;
i k temu činošť Tva, bud' zaměřena - sbore
ať v srcu každého - se lasky květ rozhore.

Ludmila Hořká

Vepsáno osobně spisovatelkou do hasičské kroniky v r. 1948
u příležitosti pořízení a vysvěcení protipožárního vozu a hasičské stříkačky.

Počátky protipožární ochrany

Požáry patřily v minulosti k nejzoubebnějším živelným katastrofám. Zvyšující se koncentrace obyvatelstva, žijícího na jednom místě, způsob bydlení a žádná, či minimální protipožární opatření, to byly časté příčiny rozsáhlých a těžko zvládaných požárů. Na druhé straně je třeba ovšem říci, že se obyvatelstvo i úřady snažily této pohromě čelit, ale vesměs neúspěšně. Vždyť v našich podmínkách se jako stavebního materiálu po staletí využívalo hlavně dřevo, a to hořelo dobře! Teprve ve středověku začal dřevo nahrazovat kámen, a později cihla - nejprve ve městech, pak i na venkově.

Ze středoevropských písemných dokladů máme hodně zmínek o snahách vytlačovat požáry z lidských sídel vydáváním různých protipožárních nařízení. Záchranářské hasičské práce ve městech vykonávaly ve středověku řemeslnické cechy, které vlastního hasičského nářadí, skládající se z trhacích háků, sekyr, žebříků, sudů, džberů a od 15. století se začalo užívat i ruční hasicí stříkačky. Vůdčí úlohu při hašení požárů ve městech mívali kominíci nebo kováři. Jim pak pomáhali zedníci, tesaři a obecní zařízení. Zlomem v podstatě primitivní a nedokonalé hasicí technice se stal rok 1518, kdy v německém Augsburgu sestrojil tamní měšťan Anton Platner vozovou stříkačku, která usnadňovala hašení. Tento vynález se brzy rozšířil po celé Evropě a byl krokem k dalšímu technickému rozvoji hasicí techniky (to ovšem až v 18. a hlavně 19. století).

Mnohým městským úřadům i majitelům panství bylo jasné, že organizace hasičské protipožární a záchranné práce je naprosto nedostatečná. Proto hlavně ve velkých městech počaly vznikat profesionální hasičské sbory. Ten nejstarší z poč. 18. stol. se patrně zorganizoval v Paříži, a jelikož se osvědčil, začaly vznikat i jinde, zvláště v Německu. To po dlouhá desetiletí v 18. století a hlavně v 19. století hrálo přední roli při vzniku profesionálních i dobrovolných hasičských sborů a jejich zkušenosti a organizace se staly vzorem i pro vznik obdobných humanitárních spolků v Čechách, na Moravě i českém Slezsku.

Jelikož Hlučínsko připadlo v r. 1742 Prusku (tak jako převážná část Slezska), je pochopitelné, že organizace práce dobrovolných hasičů u nás byla přímo závislá na její organizaci v královském Prusku a později v císařském Německu.

Nejstarší zprávy o protipožární ochraně jsou známy z Hlučina, kde je poč. 18. stol. připomínán sklad hasičského nářadí a k r. 1791 hasičský spolek, sdružující zřejmě povinně všechny mužské obyvatele

města ve věku 24 - 40 let, kteří se museli na své náklady dostavit k ochraně majetku, pohlcovaného ohněm. K hašení požáru si každý povinně donesl hasičský hák nebo nějakou delší tyč a kbelíky na vodu. Dobrovolný hasičský sbor se v Hlučíně ustavil v r. 1861 a po brzkém zániku jej měšťané znovu obnovili r. 1881.

Počátky v Kravařích

O počátcích protipožární ochrany u nás máme málo zpráv. Vrchonostenský archiv dal některý z majitelů kravařského panství koncem 19. století nezodpovědně spálit, písemnosti obecního úřadu se dochovaly torzovitě, a pokud si vedl hasičský sbor kroniku, tak ta se do dnešních dob také nezachovala. Předpokládáme, že majitelé panství a jejich úředníci činili různá protipožární opatření, a tím znesnadňovali vznik požárů jak na svém majetku, tak na majetku svých poddaných. Dodnes se dochovalo několik drobných zpráv o větších požárech na kravařském panství v letech 1776, 1781 (tehdy shořelo 11 domků a 3 stodoly) a 1863, kdy požár založený dětmi zničil v Kravařích 32 domků a množství stodol a chlévů. Máme zprávu, že velkostatek vlastnil ruční hasičskou stříkačku, kterou r. 1858 daroval obci Kravaře, a koupil si novou. K ní si r. 1875 pořídil ještě jednu.

Předstupněm vzniku dobrovolných hasičských sborů v Prusku (a tedy i u nás) se stalo zřizování tzv. stříkacího spolku (Spritzenverein). Ten se pravděpodobně v Kravařích ustavil v r. 1858 u příležitosti daru panské hasičské stříkačky. Do jejího získání se jezdilo k ohni s velkou bečkou s vodou. Tu obsluhovalo šest mužů. Vzniklý požár se hlásil fojtovi obce a teprve ten nařizoval další postup. Požár museli hasit povinně všichni občané, kteří přijížděli buď koňmi s bečkami nebo pěšky s "ajmry". Takové hašení bylo do té doby záležitostí jen občanů. Obec nepřispívala ničím.

Vznikem stříkací společnosti se částečně změnila situace, protože úřady přikázaly obcím nést náklady spojené s hašením požáru. Jelikož spolek sloužil pro Kravaře i Kouty, platily Kravaře 5/9 a Kouty 4/9 z celkového nákladu. K požáru muselo se stříkačkou vyjet deset mužů, kteří zabezpečovali obsluhu. V 70. letech 19. století vlastnily Kravaře již dvě hasicí stříkačky, Kouty jednu a velkostatek také jednu. Ty k hašení požáru nastupovaly současně. Hasičský sbor však nebyl, proto museli na vyzvání četníka nebo starosty obce pomáhat všichni občané. Neuposlechnutí výzvy trestal ratibořský okresní úřad

pokutou 50 marek, což v té době bylo hodně peněz.

Z úředního nařízení museli všichni hospodáři mít ve svých domcích hasičské nářadí - plátěné vědro, žerď, hák, sud, bednu s pískem. Kdo neměl tyto věci v pořádku, musel zaplatit až 50 marek pokuty. Pravidelnou kontrolu hasičského domácího nářadí prováděl četník.

I přes tuto prevenci se však náhle vzniklý požár mohl rychle rozšířit. Dřevěné domky se slaměnou střechou a neopatrnost a nezalost občanů mnoho šancí na záchranu hořícího majetku neposkytovaly.

Nepříliš dobrá a nepružná organizace stříkacích společenství, živelnost a často neprofesionálnost zásahu donutily úřady zamyslet se nad jejím zlepšením. Nařízením pruské vlády z r. 1873 se povolovalo zřizování placených nebo dobrovolných hasičských sborů. Institucí, která měla v pruském Slezsku za cíl postupně napomáhat vznikajícím hasičským spolkům a vtisknout jim řád a organizaci, se stala v r. 1894 Německá zemská hasičská a zachraňovací jednota ve Slezsku (Deutscher -Landesverband Feuerwehr und Rettungswesen in Schlessien). Ta si vytkla za úkol mimo jiné zdokonalování a šíření hasičské myšlenky, šíření nových poznatků z hasičství, vzájemnou výpomoc a společné působení při požárech a plnění nařízení v hasičstvu.

Na našem Hlučínsku se vedle již zmiňovaného Hlučina ustavily ke konci 19. století (spíše než v Kravařích) dobrovolné hasičské sbory v Dolním Benešově (1885), Sudicích (1886), Kobeřicích (1898) a po roce 1900 i v dalších obcích (např. v Koutech, Kozmicích, Velkých Hořticích a jinde). Ostatně i v tehdejší rakouské části Slezska vznikaly v té době v mnoha obcích obdobné sbory, nejdříve německé, později české.

Založení hasičského sboru (Freiwillige Feuerwehr) v Kravařích

O vzniku hasičské dobrovolné jednotky u nás toho dnes víme pramálo. Pamětníci zemřeli a nenechali po sobě žádné sepsané vzpomínky (nebo se o nich neví). Pokud se vedla kronika, vzala někdy po roce 1945 za své.

U zrodu kravařského dobrovolného sboru stála zajímavá místní postava - MUDr. Viktor Malisch, první lékař v obci, který sem přišel poč. 90. let 19. století, a který později působil v obecním zastupitelstvu. Jeho založení však předcházelo ustavení připraveného výboru v r. 1899.

Čtyřicet sedm členů hasičského sboru z Kravař v r. 1905